

P7_TA-PROV(2014)0108

Õigus haridusele Transnistria piirkonnas

Euroopa Parlamendi 6. veebruari 2014. aasta resolutsioon Transnistria kohta (2014/2552(RSP))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse Moldova ja Euroopa Liidu vahelist partnerlus- ja koostöölepingut, mis jõustus 1. juulil 1998,
 - võttes arvesse ELi-Moldova koostöönõukogu seitsmendal koosolekul 22. veebruaril 2005. aastal vastu võetud Moldova Vabariigi tegevuskava,
 - võttes arvesse 29. novembril 2013 idapartnerluse tippkohtumisel Vilniuses ELi ja Moldova poolt parafeeritud assotsieerimislepingut,
 - võttes arvesse Euroopa Inimõiguste Kohtu suurkoja 19. oktoobri 2012. aasta otsust nr 43370/04 kohtuasjas Catan ja teised v. Moldova ja Venemaa,
 - võttes arvesse Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni (OSCE) deklaratsioone tema 1999. aasta Istanbuli tippkohtumisel ja 2002. aasta ministrite nõukogu kohtumisel Portos,
 - võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone olukorra kohta Moldova Vabariigis, eriti 15. septembri 2011. aasta resolutsiooni assotsieerimislepingu kohta¹ ja resolutsioone olukorra kohta Transnistria piirkonnas,
 - võttes arvesse oma 12. septembri 2013. aasta resolutsiooni Venemaa poolt idapartnerluse riikidele avaldatava surve kohta (Vilniuses toimuva eelseisva idapartnerluse tippkohtumise kontekstis)² ning 12. detsembri 2013. aasta resolutsiooni Vilniuse tippkohtumise tulemuste ja idapartnerluse tuleviku kohta, eelkõige seoses Ukrainaga³,
 - võttes arvesse Moldova Vabariigi konstitutsioonikohtu 5. detsembri 2013. aasta otsust, mille kohaselt riigi ametlik keel on rumeenia keel, ning asjaolu, et isehakanud Transnistria ametivõimud piiravad endiselt rumeeniakeelse hariduse andmist,
 - võttes arvesse ELi-Moldova parlamentaarse koostöökomisjoni kohtumiste soovitusi, eriti seoses õigusega haridusele Transnistria piirkonnas,
 - võttes arvesse kodukorra artikli 122 lõiget 5 ja artikli 110 lõiget 4,
- A. arvestades, et 1992. aastal Moldova Vabariigi Transnistria piirkonnas toimunud sõja tulemusena kehtestati selles piirkonnas separatistlik, ebaseaduslik ja autoritaarne režiim;

¹ ELT C 51 E, 22.2.2013, lk 108.

² Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2013)0383.

³ Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2013)0595.

arvestades, et külmutatud konfliktis seisund püsib, samuti nagu rängad ja laialdased inimõiguste rikkumised, sealhulgas hariduse ja koolide tegevuse valdkonnas;

- B. arvestades, et igasugune poliitiline sekkumine haridusprotsessi on lubamatu; arvestades, et Transnistria olukorra lahendamiseks tegelevad osapooled peaksid tagama piirkonnas hariduse vaba ja mittediskrimineeriva kättesaadavuse ja haridusasutuste korrapärase toimimise ning seadma kõrgeimaks prioriteediks laste ja koolitöötajate turvalisuse;
- C. arvestades, et Gagauusia kohalikud ametivõimud korraldasid 2. veebruaril 2014 piirkondliku rahvahääletuse riigi välispoliitilise suuna küsimuses; arvestades, et keskvalitsus ja pädevad kohtuvõimud kuulutasid selle rahvahääletuse ebaseaduslikuks;
- D. arvestades, et läbirääkimised Transnistria küsimuses on kestnud 1992. aastast saadik nn 5+2 formaadis, kuid ei ole saavutanud Moldova Vabariigi suveräänsuse ja territoriaalse terviklikkuse tunnustamisel põhinevat püsivat tulemust, seda eelnimetatud korduvatele rahvusvahelistele otsustele vaatamata; arvestades, et seal viibivad endiselt Venemaa väed;
- E. arvestades, et 5+2 läbirääkimisi taasalustati 2011. aastal ja seitsaastik on koos käinud ka haridusküsimuste töörühm;
- F. arvestades, et pinged on tõusnud, kuna isehakanud Transnistria ametivõimud torpedeerivad pidevalt läbirääkimisi; arvestades, et esialgse kokkuleppe kohaselt toimub 5+2 läbirääkimiste uus ring 27.–28. veebruaril 2014, mis loob uue võimaluse ummikust väljatulemiseks ja olulise edu saavutamiseks;
- G. arvestades, et 2012. aasta novembris avaldatud OSCE aruande kohaselt saavad haridusministeeriumi abiga ladina kirjaviisi alusel õpetamist jätkata kaheksa kooli, kellest kuus asuvad Transnistria kontrollitaval territooriumil ja kaks on üle viidud vasakkaldale Moldova võimu all olevale territooriumile, mis tõsiselt raskendab laste igapäevast kooliskäimist; arvestades, et aruandes juhiti tähelepanu nende koolide jätkuvalt raskele olukorrale: muret tekitavad näiteks rendilepingud, ruumide seisukord, liikumisvabadus, kaupade vedu, tervishoid, ohutus ja sanitaarkontroll, õpilaste arvu vähenemine, lapsevanemate ja õpetajate surve ja hirmutamise, õiguslik staatus ning Rîbnița asuva kinnisvara ja varem Grigoriopolis ja Dubăsaris paiknenud koolide eriolukord;
- H. arvestades, et 2013. aasta detsembris käivitasid isehakanud Transnistria ametivõimud kaheksa rumeeniakeelse kooli vastu agressiivse kampaania, mis avaldus nii haldussurves kui ka isehakanud ametivõimude ähvardustes sulgeda need koolid, kes ei tunnusta separatistliku režiimi võimu;
- I. arvestades, et paljud Tiraspolis asuva Lucian Blaga nimelise lütseumi õpetajad peavad taluma separatistide miilitsa ebaseaduslikke ülekuulamisi ja survet, et nad tasuksid oma maksud Moldova riigi asemel isehakanud Transnistria ametivõimudele; arvestades, et 2014. aasta jaanuaris blokeerisid isehakanud ametivõimud seadusevastaselt mitmeks nädalaks kooli pangakontod; arvestades, et Lucian Blaga nimelise lütseumi direktor, raamatupidaja ja autojuht vahistati 5. veebruaril 2014, kui nad vedasid lütseumi töötajate palgaraha;

- J. arvestades, et 27. jaanuaril 2014 Chişinăus peetud haridusküsimuste töörühma koosolekul ei suudetud rumeeniakeelsete koolide pakilisi probleeme edukalt käsitleda; arvestades, et sõlmiti ajutine kokkulepe korraldada ühiselt inspekteerimiskäike neisse koolidesse;
- K. arvestades, et OSCE missioon Moldovas on jälginud rumeeniakeelsete koolide toimimist alates kriisist 2004. aastal, mil Transnistria isehakanud ametivõimud võtsid meetmeid piirkonna kaheksa kooli suhtes, kelle tegevust korraldavad Moldova keskvalitsus ja kus õpetatakse Moldova õppekavade alusel; arvestades, et OSCE toimib keskvalitsuse ja Transnistria haridusasutuste vahendajana, et lahendada tekkinud probleeme ja vältida uute kriiside teket; arvestades, et Transnistria isehakanud ametivõimud on piiranud OSCE missiooni pääsu piirkonda ja keelanud alates 1. veebruarist 2014 missiooni juhil sinna siseneda;
- L. arvestades, et Euroopa Inimõiguste Kohtu 19. oktoobri 2012. aasta otsuses kohtuasjas Catan ja teised v. Moldova ja Venemaa juhtivi tähelepanu inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni protokoll nr 1 artikli 2 rikkumisele Venemaa Föderatsiooni poolt;
- M. arvestades, et Moldova Vabariik on palju saavutanud oma suhete süvendamisel ELiga, ning assotsieerimisleping annab kogu riigile, ka näiteks Transnistria või Gagauusia piirkonnale, võimaluse rajada ELiga tihedamad suhted, võtta üle euroopalikud normid ja väärtused ja parandada oma majanduslikke väljavaateid;
- N. arvestades, et haridusvaldkonnas peitub selle tundlikkusele vaatamata suur tulevase koostöö potentsiaal;
1. taunib karmilt austuse puudumist inimõiguste vastu Transnistria piirkonnas, eriti hariduse valdkonnas;
 2. mõistab hukka hariduspoliitika politiseerimise, loeb õigust haridusele üheks põhiõiguseks ning nõuab selle õiguse täielikku tunnustamist ja Transnistria piirkonna rumeeniakeelsetele õppeasutustele mis tahes surve avaldamise lõpetamist;
 3. kahetseb, et eelnimetatud probleemide püsimine on oluliselt vähendanud rumeeniakeelsetesse koolidesse astujate arvu; kritiseerib otsustavalt asjaolu, et nimetatud koolidelt võetakse Transnistrias teiste haridusasutustega võrreldes kõrgemat tasu kommunaalteenuste eest ning et ruumide ja rendilepingute küsimustes valitsev ebaselgus hoiab nii koolid kui ka õpilased teadmatuses;
 4. mõistab hukka Transnistria isehakanud ametivõimude poolse kasvava haldussurve, eelkõige kõrgemad rendihinnad, tasuta rendileandmise lepingute tühistamise (puudutab gümnaasiume Corjovas and Roghis), pangakontode kasutamise kitsendused ja õpetajate tagakiusamise (Lucian Blaga nimelises lütseumis 2014. aasta jaanuaris), mis kulmineerus lütseumi direktori, raamatupidaja ja autojuhi vahistamisega 5. veebruaril 2014;
 5. nõuab isehakanud Transnistria ametivõimudelt tungivalt, et nad täielikult tunnustaksid põhiõigust emakeelsele haridusele ja loeksid laste ja koolitöötajate julgeolekut tähtsaimaks prioriteediks;
 6. palub ametivõimudel tagada laste ja vanemate kaitse praeguse poliitilise olukorra

negatiivsete tagajärgede eest ning leida lahendused, mis peavad kõige paremini silmas otseselt asjassepuutuvate laste ja nende vanemate huve;

7. võtab teadmiseks kokkuleppe korraldada 10.–20. märtsini 2014 ühiselt inspekteerimiskäike rumeeniakeelsetesse koolidesse;
8. mõistab hukka isehakanud Transnistria ametivõimude tahtmatuse konstruktiivselt osaleda 5+2 läbirääkimistel, mistõttu läbirääkimiste taasalustamisest alates saavutatud edu on minimaalne;
9. rõhutab ELi kindlat toetust Moldova territoriaalsele terviklikkusele ning nõuab, et EL sekkuks rohkem selle tema vahetus naabruses oleva konflikti lahendamisse, seejuures tugevdaks enda kui läbirääkimispartneri staatust; väljendab toetust dialoogile, mis on ainus viis selliste tundlike ja tähtsate küsimuste lahendamiseks ja tagab püsivad lahendused;
10. on veendunud, et Moldova Vabariigi jõukus ja stabiilsus tema rahvusvaheliselt tunnustatud piirides ning kogu piirkonna jõukus ja stabiilsus on täiel määral saavutatavad üksnes Transnistria konflikti rahumeelse lahendamisega;
11. palub OSCE-l jätkata seire- ja läbirääkimiste vahendamise tegevust ning kaitsta Transnistria rumeeniakeelsete koolide õpilaste õigust haridusele; lisaks palub isehakanud Transnistria ametivõimudel teha OSCE Moldova missiooniga koostööd ja anda missioonile pääs oma territooriumile;
12. palub, et kõrge esindaja 2014. aasta veebruariks kavandatud järgmise 5+2 läbirääkimiste vooru ajal tõstataks küsimuse õigusest haridusele, pühendaks 5+2 läbirääkimistele rohkem tähelepanu ning kontakteeruks kõigi osapooltega igal tasandil, sealhulgas oma kahepoolsetel tippkohtumistel, et leida Transnistria konfliktile kiiremini kõikehõlmav rahumeelne lahendus;
13. kutsub Venemaa Föderatsiooni üles täielikult täitma Euroopa Inimõiguste Kohtu otsust, mille kohaselt Venemaa rikkus Transnistria piirkonna rumeeniakeelsete Moldova koolide juhtumite puhul õigust haridusele;
14. märgib, et Venemaa vägede kohalviibimine loob piirkonnas inimõiguste tunnustamist ja edendamist ohustava õhkkonna; kutsub Venemaa Föderatsiooni üles koheselt lõpetama isehakanud Transnistria ametivõimude toetamise ning täitma 1996. aastal Euroopa Nõukogus võetud ja OSCE 1999. aastal Istanbulis ja 2002. aastal Portos vastu võetud otsustes kajastuvad kohustused Venemaa vägede ja relvastuse Moldova territooriumilt väljaviiamise osas; lisaks nõuab nende vägede asendamist tsiviilotstarbelise rahuvalvemissiooniga;
15. nõuab kohalikest, sealhulgas Gagausia ametivõimudelt vaoshoitust ning Moldova Vabariigi põhiseaduse täielikku tunnustamist, ka vähemuste kaitse küsimustes; ühepoolsetest otsustest hoidumiseks soovib dialoogi Moldova keskvalitsusega;
16. kutsub nõukogu ja liikmesriike kehtestama kiiret menetlust, mis viiks selle suve jooksul Moldovaga kehtiva viisarežiimi lihtsustamisele, kuna sellel on positiivne mõju kõigile kodanikele, seda ka hariduse valdkonnas;

17. palub komisjonil kiirendada tehnilisi menetlusi, mille tulemuseks on ulatuslikku ja kõikehõlmavat vabakaubanduspiirkonda sisaldava assotsieerimislepingu allkirjastamine ja esialgne kohaldamine;
18. on veendunud, et ulatuslikku ja kõikehõlmavat vabakaubanduspiirkonda sisaldava assotsieerimislepingu sätete rakendamine isehakanud Transnistria ametivõimude poolt edendaks ka Transnistrias sotsiaalset progressi, inimõiguste olukorra paranemist ja majanduse kaasajastamist;
19. kutsub komisjoni üles kasutama ka selliseid fonde nagu demokraatia ja inimõiguste Euroopa rahastamisvahend Transnistria elanikkonna vahetuks toetamiseks, programmide väljatöötamiseks, millega toetatakse kodanikuühiskonda ning juurdepääsu teabele, haridusele ja vabale meediale, mida isehakanud Transnistria ametivõimud ei võimalda;
20. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, Moldova valitsusele ja parlamendile, Rumeenia valitsusele, Ukraina valitsusele, Venemaa Föderatsiooni valitsusele, USA valitsusele, OSCE peasekretärile ja Euroopa Nõukogu peasekretärile.